

Haşmet Gürkan'ın "Kıbrıs Tarihinden Sayfalar" 1

FİKRET DEMİRAĞ

Her ülkenin, ulusun, toplumun geçmişini araştıran, bilimsel verilerle ortaya koyan düşünce, kültür ve sanat adamları; bu çalışmaların sonunda ortaya çıkan zengin bir yapıtlar birikimi vardır.

Kimi ülkelerde kitaplıklar doldurur bu tür yapıtlar. Yüzlerle, binlerle ifade edilir bu tür araştırmacıların, yaratıcıların sayıları. Her türlü devlet ve kurum olanağı, ekip, arşiv, kitaplık, araç ellerinin altındadır. Bir sürü araştırma enstitüsü kurum, akademi, üniversite, kitaplık, arşiv ve nitelikli insanlara yardımcı tıkr tıkr işleyen çağdaş yöntemli çalışmalar sonunda; Antropolojiden uzaybilimine kazıbilimden bitkibilime kadar, akla gelebilecek her konuda yapıt, düzenli olarak üretilir ve insanlığın toplu bir görünümünü ortaya koyar. Geçmiş kavramak, bugünü anlamak, yarına hazırlanmak'tır bunun adı.

Kuşkusuz, her araştırmacının amacı, bağlandığı dünya görüşü, elde edeceği verilerin zenginliği, verilerin değerlendirilme biçimi belirleyecektir ortaya koyacağı yapıtın özünü, çerçevesini. Ortaya şu ya da bu nitelikli, az ya da çok çarpıtılmış, yetkin ya da yetersiz birçok yapıt çıkacaktır sonuçta, ve bu da o ülkenin, ulusun, giderek insanlığın kültür birikimini oluşturacaktır.

* * *

Bizim küçük anamızda, küçük toplumumuzda ne zengin ve hizmete açık arşivler, ne yetkin kültür kadroları, ne devlet ve kurum fonları, ne araştırma enstitüleri vardır. Herşeyin en azıyla yetinmek zorunda bırakıyoruz. Kendi geçmişimizi bile yabancı dillerde yayınlanmış kitaplardan araştırma zorunda kalıyoruz. Bilimsel sanatsal, yazınsal türde kitaplarımız belki bir kitaplık rafını doldurmaz (bugüne kadar yayınlananlar). Bazen bir yıl içinde hiç kitap yayınlanmadığı olur.

Kültür, sanat ve düşünce alanımızda "yaprağın kımıldamadığı" yıllar, on yıllar ne yazık ki çok görülmüştür.

* * *

Dt. Haşmet M. Gürkan'ın Nehir Yayınları arasında, bu yayınevinin üçüncü kitabı olarak çıkan "Kıbrıs Tarihinden Sayfalar" adlı yapıtını okuduğum üç gece boyunca yukarıdaki düşüncelere benzer düşünceler geçti durdu aklımdan.

Asıl mesleği dış hekimliği olan Haşmet M. Gürkan, bu yapıtındaki metni, bir dizi yazı halinde ve

"Hüseyin Sencer" takma adıyla, 1980-81 yıllarında Yenidüzen gazetesinde yayınlamıştı. Şimdi bir bütün halinde okurken, kesinlikle saptadığım şey şu oldu: Bu tür çalışmada, kitaplara şiddetle gereksinimimiz var. Hızla yitip giden, çarpıtılan bir zaman seli içinde dönümü bulup çıkarmak, bugünü kavramamız ve yarını anlayarak yakalamamız için kaçınılmaz.

Haşmet Gürkan'ın yapıtı, üç gece okunmakla "okunmuş ve yararlanılmış" sayılacak türden bir kitap değil. Bir birikime önemli bir başlangıç, bir temele iyi bir harç, bir duvara sağlam bir taş ya da tuğla... Ne yazık ki bu işin henüz başlarındayız. Bir toplumun bilimsel, kültürel, sanatsal ve yazınsal türde bugüne kadar ortaya koyduğu tüm kitaplar bir raf dolduramıyorsa, bu, bizim için düşündürücü olmalıdır.

Dt. Haşmet Gürkan'ın "Kıbrıs Tarihinden Sayfalar"ı, bu bakımdan önemli bir boşluğu doldurmaktadır; sağlam bir tuğla gibi eklenmiştir kültür ve bilim duvarımıza.

Üç gün boyunca kitabın sayfalarında adamızın ve çileli insanların geçmişinin adeta belgesel bir filmi izledim. Bir hayli zengin ve güvenilir kaynakçaya dayandırıldığı da düşünülürse, bu alanda şimdiye kadar yazılmış kitapların en güvenilir diyebiliriz Haşmet Gürkan'ın kitabına. Bundan sonraki çalışmalarında ilgiyle izleyeceğim. Hepimizin ilgiyle izlemesi gereken çalışmalar içinde çünkü Haşmet Gürkan.

Özellikle Osmanlı Dönemine ilişkin ayrıntılarla, İngiliz dönemine ilişkin veriler benim için çok ilginç ve öğretici oldu. Kıbrıs'ı, kendimi, dünü ve bugünüyle bu adanın insanlarını, insanlarımızı biraz daha iyi tanıdım bu kitapla.

* * *

İki şeyi çok önemli birer kazanım olarak gördüğümü vurgulayarak son vermek istiyorum bu yazıya. Birincisi, küçük toplumumuzda da artık bir yayınevi gerçeği olduğunun somut kanıtı olan Nehir Yayınevi; ikincisi de, iki teorik kitaptan sonra yayınladıkları "Kıbrıs Tarihinden Sayfalar" ve onun araştırmacı yazarı Haşmet Gürkan.

Hem yayınevinin, hem Haşmet Gürkan'ın toplumumuz açısından yeni kazanımlara yol açıcı başlangıçlar olmalarını diliyorum.